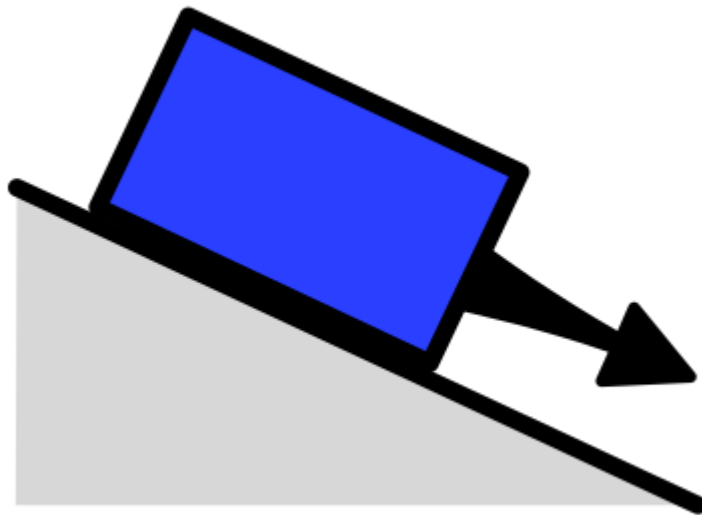

Glida & Halka

Hej upptäckare!

**Ditt (ert) uppdrag är att leta efter
experiment där någonting glider eller
halkar.**

*Tom Tits
Experiment*

För pedagogen

Det fysikaliska fenomenet att glida eller halka handlar om rörelser där friktionen är låg. Exempelvis när man åker rutschkana, pulka eller när man går med yllestrumpor på ett golv.

Nedan kommer tre exempel på experiment i Tom Tits utställning där barnen kan uppleva och utforska att någonting glider.

Prata om hur experimentet ser ut. Vad man gör? Hur det glider?(adjektiven) Har barnen egna idéer om vad de vill utforska?

Lufthockeybordet (plan 1)

Airhockey eller "Lufthockey" - spelas med en puck på ett bord med lufthål som minskar friktionen mellan pucken och underlaget (pucken glider på luften). I varje kortända finns en skåra (målet) som det gäller för motståndaren att träffa med pucken. Starta luften men någon av knapparna. Hur går det att spela när luften slutar? Prova att känn luften med handen. Hur glider pucken?

Luftsläden (plan 1)

Sätt i gång tryckluften och se hur enkelt den lilla släden glider fram på skenan när du knuffar på den. Men vad händer när luften stängs av?

Från en metallskena med många små hål i strömmar det ut luft. En liten släde av metall kan glida fram hur lätt som helst, eftersom det bildas en luftkudde mellan släden och skenan. När luften stängs av försvinner luftkudden. Den lilla släden i metall får glida direkt på underlaget. Hur känns det och hur låter det?

Vattenplaningen (plan 2)

Prova att snurra på klotet. Går det tungt eller lätt? Mellan det släta klotet, som väger 7 kg, och hålet som det ligger i finns en tunn hinna med vatten, en vattenfilm. Vattenfilmen minskar friktionen mellan klotet och underlaget vilket gör det lätt att snurra. Vad tror ni händer om vattnet stängs av?

När det regnar mycket och du kör en bil för snabbt på vägen, kan det bildas en vattenfilm mellan hjulen och vägbanan. Då blir det svårt att styra eller stanna bilen, för hjulen tappar greppet på det blöta underlaget. Detta kallas för vattenplaning.

Kan ni hitta andra experiment i utställningen där ni kan utforska verbet glida / halka?

Materialet är inspirerat av Skolverkets lärportal modul för Natur, teknik och språkutveckling.

<https://larportalen.skolverket.se/moduler/M031> Forskningen om naturvetenskapsverb Sofie Areljung, Örebro Universitet.